

Előfizetési árak:
 A kiadóhivatalban átveve:
 Egész évre . . . 16 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 4 „ — „
 Helyben háza korába:
 Egész évre . . . 20 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 5 „ — „
 Vidékre postán szállítva:
 Egész évre . . . 24 kor. — fill.
 Negyedévre . . . 6 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfőn és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
 Apáczai u. 3. sz.

A szerkesztőség közzétett visszaadására vagy megőrzésére nem vállal közt.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fill.

NAGYVÁRAD, április 11.

A városok gyűlése.

Mi nem akarjuk legkevésbé sem egy oly fontos és nagyérdemű gyűlésnek, a mely május 28-án jön össze a városok ügyeiben tanácskozni, — azt az érdemét kisebbiteni, lebecsülni, a melyet a napi sajtó már tulajdonított neki, csak kritikát akarunk gyakorolni az ott előadandó eszmék fölött, még pedig azon célból, hogy azokat talán még lehet változtatni a gyűlésig, — hiszen még több mint egy hónap van hátra. És éppen mert mi is fontosnak tartjuk ezt az értekezletet, azért szeretnénk megismertíteni azokat az eszméktől, a melyek nem oda valók és ismét a tárgyalás sorába fölvenni olyan eszméket, a melyek egy oly értekezleten, melyekben a városok érdekeit hányják vetik meg, jogosan foglalhatnak tért.

Annak az értekezletnek, melynek tagjai az állami gyámkodás által bilincsekbe vert, a főváros fölszívó ereje által pedig gazdaságilag megnyomorított vidéki városokból jönnek össze, — nagyobb súlyt kellene fektetni a *közjogi, anyagi, szellemi decentralizáció elvére*.

Sajnos, ez a tárgyalások tervezetéből alig tűnik ki. Itt ugyanis nyíltan fogják árulni az előadók az autonomia még megmaradt roncsait, nyíltan fognak könyörögni még egy kis állami gyámkodásért, csak legyen *valami haszna* ennek, ha még oly kis méretű haszna is. Minden olyan anyagias ezekben a javas-

latokban. Tetszés szerinti pótdadók kivétele, állami föladatok végzésére még több állami funkcionárius, állami hivatalnokok, katonatisztek is fizessenek községi adót, az állam pedig segélyekkel dotálja a városokat csak úgy mint a megyéket javadalmazza a hozzájárulásokkal, a városok hagyjanak föl az iskolák föntartásával és vállalja azokat magára az állam.

Tisztán látni ezekből, hogy itt a városok azon jogos óhaja, hogy pénzügyi szervezetükön, helyzetükön segítsenek, túlcsapott a jogos, hasznos határon az előadói javaslatban. Hasonlít ez a működés ahhoz a hajóséhoz, a ki végveszélybe jutva, legszükségesebb élelmi szereit is kidobja a hajójából s nem gondol a holnapra, csak hogy a terheken könnyítsen.

Vajjon csakugyan akarnak-e a városok állami segínyt és több állami funkcionáriust? És vajjon fölér-e a városoknak a pénzügyek tekintetében megnyerendő nagyobb körü rendelkezése az odadobott önállósággal? Az egész világon folyik most a harc az állami centralizáció ellen és bizony-bizony a városok mindenütt az állami hatalommal állanak szemben, mert meggyőződésük, hogy csak az önállóság nagyobb mérve biztosítja a szabad fejlődést. És csak az önállóságukra, kiváltságukra oly büszke magyar városok tennék az ellenkezőt?

Sejtjük, hogy ez csak az előadói javaslatokban van így, de nem a városok óhajában és hisszük, hogy annak idején a javaslatok e tömkelegében az értekezlet megtalálja majd a helyes utat.

Kiváncsiak vagyunk azonban, hogy miként fog az értekezlet dönteni egy dologban. A közjogi javaslat ugyanis azt adja elő, hogy engedtessek meg minden városnak, hogy törvényhatósággá szerveződjék, ha erre elég ereje van, míg az ipari és kereskedelmi javaslat — nem tudni, mi okból — éppen a városok közjogi kialakulását akarja határok közé szorítani.

Ennek az ipari és kereskedelmi javaslatnak van különben az ipar és kereskedelem decentralizációjának helyes hangoztatása mellett még egy olyan pontja, mely alig tartozik egy ilyen jellegű értekezlethez. E pont alatt ugyanis az előadó ur kirohanást fog intézni a *fogyasztási szövetkezetek ellen*. Ha ezt az előadó ur egy kereskedelmi kamara szakülésén tenné, teljesen értenék elhatározását. Szántóvetőnek az ökrökről, hajósnak a tengerről kell beszélni, de fogyasztóknak beszélni azon eszköz ellen, mely könnyebb megélhetésüket biztosítja, ez nem is tanácsos.

Tehát az igazi, a hamisítatlan anyagi, szellemi decentralizációra, önállóságra való törekvés módozatait hányjuk-vessük meg ott azon az értekezleten és az értekezlet tervezetét tisztítsuk meg minden nem oda való eszméktől. Talán ha a városi *gravameneket* hangoztatnánk inkább azon az értekezleten az előre megcsinált szakszerű javaslatok előterjesztése helyett, így alighanem hamarabb célzt tudnánk érni. Hiszen azon az értekezleten még azt sem fogjuk tudni a sok ujszerű, szépen kicsiszolt javaslatok között, hogy

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Az olajfák hegyén.*

Nagycsütörtökön.

Mit alusztok! keljetek föl, imádkozzatok, hogy kísértetbe ne essetek.

(Sz. Lukács evang. 22. 26.)

Az olajfák ágán égi árnyak ültek,
 A madarak lombok közé menekültek,
 Csend honolt a földön, nyugalom az égen,
 Csak Isten Fiaának szomorú szívében
 Volt a bánat ében.

Három jó tanítvány, szerető baráti,
 Egyedül jövének éltére vigyázni.
 De ők is behunyták elfáradt szemüket
 S nem volt más fenn immár ég alatt, föld felett
 Csak Ő s a gyűlölet . . .

Óh, a gyűlöletnek ninesen nyugovása,
 Mig el nem oltódik vére szomjazása!

* Mutatvány *Bán* Aladárnak a Szent István-Társulat kiadásában megjelenő „Áhitat Szárnyain” cz mű-művéből.

Csak a szeretetnek méese olyan halvány,
 Mint a lehanyatló hold az égnek alján
 Hajnal pirulatján.

Vér gyöngyözött Jézus homlokán a kinban,
 S a három tanítvány ott aludt nyugodtan.
 Nem sietett hozzá vigasztaló szóval,
 Hulló verítéket fölszívó esőkkel,
 Ölelő karokkal.

Óh, ha én ott lettem volna akkor véle,
 Leborultam volna szorongó keblére,
 Értünk fájó szívét betakartam volna,
 Mint a madár fészket susogó fa lombja,
 Örök szeretetbe, örök fájdalomba! . . .

Keresztény ujjaszületés.

Irtá: François Coppée.

Franziából fordította: Dr. Némethy Gyula.*

Hogy sok lélek megutálva a modern világ vaskos realizmusát, végre valahára saját esze ellen fölbázadva, a mely mindössze tagíthatja

* La bonne souffrance. Paris. Alphonse Lemorre 223—234.

vagy szűkítheti a mysteriumok határait, a nélkül, hogy valaha elérhetné azokat, vagy beléjük hatolhatna, az eszmény és a hit heves szükségét érezve szabadon, önkényt visszatért Jézus vallásához, fölséges erkölcstanához, erősítő vallási gyakorlataihoz, az oly tény, melyet immár lehetetlen tagadni.

Egyik barátom, egy kedves költő, metafizikus álmokkal telt agyu — ki külön vallást alkotott volt magának, a buddhizmus egy nemét, amennyire megérthettem — a minap bevalóltta előttem bölcselete vereségét.

— Igen — így szólt hozzám — tiz évet töltöttem el annak bizonyítgatásában, hogy minden merő káprázat, semmiség s rendszerem pompásan működött. De a minap, hogy kis leányom oly beteg volt, egész egyszerűen könyörögni kezdtem a jó Istenhez, a mennyei atyához, a ki egyedül képes megtartani őt ezen a világon, vagy legalább visszaadni a másikon.

Mától kezdve úgy tekintettem őt, mint Krisztus nagy csalédjának megtért tagját. És sokan fognak még visszatérni. — A hivatalos istentelenségnek meg kell abban nyugodnia. — Már kezdik otthagyni a hazugság iskoláit, ahol

Feltétlenül legelőnyösebben
 vásárolhatunk

☛ Telefon szám 76. ☛

Lelkiismeretes kiszolgálás, mint az egy szolid cégénél természetes.

Női-, férfi- és gyermek Carlsbadi cipőket,
 Kalapokat, Fehérneműeket

és mindennemű divatárukat

Fábry Testvéreknél,

Főüzlet: Olaszi, Fő-utca.

Fióküzlet: Zöldfa-utca.

mi a bajunk. Pedig bajunk csak elég van, hiszen éppen ezért jön össze az az értekezlet, hogy e bajokat, a magyar városok gravamenjeit sorolja föl.

A speciális bajoknak nem jut itt semmi tér. Például *Nagyvárad* adórendszere harmadrészyire sincs oly rossz lábón, mint a város nyomoruságos közkereseti viszonyai. 1400 iparos családunk van munka nélkül, gyáripár semmi, pedig a várost helyzete éppen erre utalja. És hány magyar városnak vannak még speciális bajai, a miket ha az értekezlet nem fog felölelni, összehívása szükségtelen, csupa formalitás az egész.

(b. i.)

Több mint 10 millió.

Félhivatalosan, azaz hivatalosan is beismérik már ma, hogy a hadügyminiszter a felemelő ujonczjutalék költségein kívül 26 millió koronával többet kért mint tavaly és hogy a kért összeg felét a miniszterek megadták. — Ehhez hozzátehetjük még azt is, hogy ezeken felül ez év folyamán mégis be fogják terjeszteni az ujonczjutalék felemelésére vonatkozó törvényt is, sőt ezt részben már ez évben effektuálni is fogják, úgy, hogy a közös katonai terhek emelkedése a miniszterek által már koncedált összeggel, az új törvényből folyó költségekkel és a törvénytelenül, utólagos felmentvény reményében elköltendő pénzekkel együtt nem tíz, hanem legalább harmincz millió koronát fog kitenni, a minek kvóta szerinti magyarországi része magában véve megfogja haladni a tíz millió koronát.

A búrok újabb nagy győzelme.

London, április 11. A »Daily News«-nak jelentik Pretóriából 9-iki kelettel: Hivatalosan közhírré teszik, hogy egy Crandforttól délre vívott csatában 600 angol elesett vagy megsebesült és 800 angol fogságba jutott.

A *Daily Mail*-nak jelentik Lourenco-Marquezból 8-iki kelettel: *De Wett* tá-

bornok tegnap *Merkatsfonsteinnál megverte az angolokat*. 600 ember elesett, vagy megsebesült, 900 ember fogságba jutott és 12 szekér a búrok zsákmánya lett. A búrok részén elesett 5 ember és megsebesült 9 ember. Ugyanennek a lapnak jelentik *Lorenzo-Marquezból* tegnapi kelettel: Az itteni németalföldi vasúttársaság azt állítja, hogy távirati jelentést kapott, a mely szerint a búrok Kroonstadt mellett győzelmet arattak, a mely alkalommal 900 angol fogságba jutott, míg a búrok vesztesége elenyészően csekély volt.

Páris, április 11. A *New-York Herald* párisi kiadása egy táviratot közöl, e mely az angolok merkatsfonsteini vereségét megerősíti.

Bécs, április 11. Az itteni tőzsdén ma reggel féltizenegy óra óta tartósan egy hír kering, mely szerint a búrok az angolokat rettenetesen megverték volna.

Pretória, április 11 (Reuter.) Hivatalosan jelentik, hogy *Methuen* előnyomul Hoopstad felé. A volksraadot május 7-ére rendes ülészsakra hívták össze.

Simonstown, április 11. (Reuter.) A szállító hajókon őrzött búr foglyok közül még körülbelül 2000 maradt vissza. Ezeket most partra szállították 90 beteg kivételével, a kik számára be akarják rendezni a *Harcech Gastle* hajót.

Páris, április 11. *Gallifet* hadügyminiszter megengedte a francia hadsereg tisztjeinek, hogy jelen lehetnek a hős *Villebois* ezredes lelkiüdvéért Párisban tartandó gyászistentiszteleten, mert ez a megjelenés véleménye szerint nem tekinthető politikai kérdésnek.

London, április 11. A hadügyminiszter nem erősíti meg a merkatsfonstein mellett történt vereséget. London egész lakossága most ismét rendkívül izgatottsággal várja a harctérről jövő híreket.

semmi sincs a szív számára. Végre kezdik belátni, hogy csak kedélyekkel és kétségbeesésekkel népesítik be Franciaországot s minden oldalról ragyogó jelek hirdetik a keresztény eszme győzelmes újjászületését.

Az például, amit Brunetiére Nándor hangoztatott Besançonban, jóval több egyszerű jelnél, symptománál, az már hit-vallás. Nem neveztem szónoklatnak, mert egy rövid speech-ről van szó mindössze, mely egy kisebb társasághoz volt intézve. Azonban annyi tény, hogy lehetetlen, ily kevés szóval, annyi sokat mondani.

Megállapítván azon lipos bölcséletnek összeomlását, melyet »természetes vallásnak« neveznek, bebizonyítván, hogy a vallást lehetetlen természetfölötti jellegéből, hitágazataiból, fegyelméből kivetkeztenni, föllevenitvén azon nyilvánvaló igazságot, hogy ami kis erényünk még maradt, átöröklés vagy nevelés útján a kereszténységből ered, a kiváló szónok, azon erkölcsi és bölcséleti érvekhez, melyek a hithez vezetnek vissza, egy harafrasat csatolt, igen helyesen jegyezvén meg, hogy a katolicizmus és Franciaország érdekei a legszorosabban egyesülvén, azaz jobban szólva azonosok az egész világon.

Valóban kár, hogy a bizonyos tekintetben időszakosnak nevezhető botrányokkal foglalkozva, amelyekkel meg vagyunk verve, nem fordítottunk elég figyelmet erre a beszédre, a mely a tömör, velős irány mintaképe. —

Egyébiránt minden arra mutat, hogy Brunetiére nemsokára bővebben fogja kifejteni az ezen beszédben vázolt gondolmenetét, valamely később megjelenendő tanulmányban.

De ha a keresztény megújulásban Brunetiére arra van hivatva, hogy okoskodása módszerével és erejével a Bonaldéhoz hasonló befolyást gyakoroljon a komoly és tudós emberekre; a művészetbe szerelmes lelkeket, kik manapság igen sokan vannak kegyes légkör fogja beburkolni és átjárni, *Huysmans* D. K. végtelen érdekes és sietek hozzátenni szintig őszinte könyve, a *Le Cathédrale* olvasása után. Ha, ahogy a példaszó mondja, amely itt méltán alkalmazható, hogy t. i. minden ut Rómába vezet; *Huysmans* bizonyára a leghosszabbat választotta. Néhány éve, hogy egy beteges vonzalom a satanismus utálatos titkainak tanulmányozására vezette; s ha az ember a *La-bast* és az *En route*-ot olvassa azt hinné, ha nem tudná, hogy az első közülök teljesen képzelt dolog, hogy *Durtal*, az az *Huysmans* menekült, midőn *La Trappe*-hoz sietett, a fekete miséről kijövet. Annyi igaz, hogy ez a javithatatlan és kevély ember, kit oly nehéz volt kielégíteni mindenben a stílus mint a konyha dolgában, önmagának megutalásáig jutott egy napon. Ez az érzelem melyet oly erőteljes nyíltsággal fejezett ki, utóvégre a bánat, a töredelem alakját öltötte magára töprengő lelkében. Aki töredelmes, szükségét érzi a bocsánatnak és csak egy bírói szék létezik ahol

Sportélet városunkban.

(E. L.) Igazában véve e czim egy kicsit nagyzásban szenved, ha tekintjük legszorosabb értelmét e szónak: sport.

Mert hiszen sport az sokféle van. Csak találjanak ki egy oly társas összejövetelt, mely valamiképp egy kis testmozgással van összekötve, már kész a megnyugtató frázis, hogy az egy sport.

Nem tagadhatni, van ezek közt számos oly testedző mozgás, mely némiképp vindikálhatja magának a sportfogalom alá tartozást.

Ilyen mindjárt a *lawn tennys* és a *kerékpár*.

A *lawn tennys* kedves társasjáték, melyben a folytonos mozgás által a test ruganyos mozgás és könnyed fordulatokra tesz szert. De hogy az izmok és ezáltal a szervezet fejlődne, a legjobb ákarat mellett sem állíthatni. Lehetne mondani, hogy a *lawn tennys* mint szalon játék eszköz arra, hogy a sima parketten megkövetelt könnyed mozgásokat a szabadban sajátítsuk el.

A kerékpár már némileg jobban fejleszti az izmokat. Ámde olvashatni tudósok véleményét, kik mindenféleképpen káros hatásnak jelzik a szervezetre nézve. És valljuk meg, hogy ha nem is sok, de egy kis igazságuk van. A kerékpár sport már valódi tultengésben szenved, úgy hogy nincs egy valamire való vidéki város, melyben »Viktória« »Excelsior« »Merkur« stb. kerékpár egyesület ne lenne. Vannak olyan kerékpárosok is, kik nem sportszerűleg, hanem csupán időmegtakarítás szempontjából használják a bycziklit. Ezek leginkább a kereskedővilágból kerülnek ki. És a mi előnye van a kerékpárnak azt ezek és nem a professzionátus bycziklisták élvezik. Mert nézzük csak meg azokat a híres kerékpárosokat, kik már versenyeken is nyertek és nem fogunk többet mosolyogni az élelapok szárnalmas bycziklis karikaturáin. Nincs olyan elsőrangú bycziklista mely ebbe a két osztályba ne lenne sorozható:

- idomtalanul vastag lábszárak,
- beesett mell és görnyedt hát.

Ezek bármelyike pedig nem mutat egészséges szervi fejlődésre. Mert hogy annak a tulizmos lábszárnak semmi előnye sincs, az biztos. Lehetne hasznát venni a futásnál, igen

a kegyelem végtelen és föltétlenül tökéletes és ez a gyóntatószék. Durtal tehát a gyóntatószékhez sietett — s az *En route*-ban az igazi átható megindulás beszédét olvassuk — s ezennel kereszténynyé lett.

Ez ájtatoskodás folyamán az a keresztény, a ki ritka műértő és igazi tudós egy személyben, valóságos extasisba esett a chartres-i székesegyház láttára. Így támadt új könyve, csaknem teljesen a esudás templom dicsőségének szentelve, amelyet a képzelt tehetség legendívülbb szeszélyei alakítottak át s melyet egy katona-könyv pontosságával ír le.

Le Cathédrale ma közkezen forog, de meg nem is irodalmi bírálat a czélom e lapokon. Nem kutatom tehát, igazuk volt-e vagy se a bírálóknak, midőn szemére vetették *Huysmans*-nak, hogy némely szavai és hasonlatai régi naturalista könyveire emlékeztetnek s kik a többek közt azt is hibáztatták könyvében, hogy egy mystikus könyvtár minden különlegességét kimerítette.

Mi jól tudjuk mily sajtáságos egy művész *Huysmans* triviális és raffinált egyszerre, hogy alkalmi új szokat, melyek finom gondolatok mélyén születtek, hogy kutató régi könyvek között, ahol bizarrságokra lehet akadni, hogy úgy vegyük az írást, a minő, még akkor se, ha eredeti temperamentuma, s kiváló szelleme van! Egyébiránt a legszigorubbak is tulteszik magukat majd néhány excentrikusabb hely elítélésén, holott annyi sok szépet olvashatni

de mikor a kitartásnál, hogy most már szép előnnyel csap elébe a versenyzőknek és győzelme biztos, a mell megtagadja a szolgálatot, a lélegzés elakad. Láttam már olyant is, hogy egy 10 kilós vasgolyót egy ilyen nem tudott szabályosan kétszer sem felemelni.

Városunkban pedig sajna ez a sport, éppen mint a képes levelező lap gyűjtés, van leginkább elterjedve.

Ez mutatja azon szomorú körülményt, hogy még a sportélet terén is, nem az egyetemes, hanem csak részleges fejlődésre törekszünk és inkább hódolunk egy sportnak mely egyoldalulag, mint olyanoknak, mely általánosan fejleszt.

Ilyen pedig csak egy van: a tornázás. Ily városban mint Nagyváradi, hol a fiatalság tulnyomó számban, — mert hisz vannak ifjú tisztviselőink, mindenre kész jogászaik, — van képviselve, aránylag igen kevés a tornász ember. Mi ennek az oka? Talán a korszellem. Nem találunk benne semmi léleknevelőt, mert hisz a tornázás is egyik eszköze a nemes czélnek. Inkább eltöltik másutt azt az időt, mit a test fejlesztésére fordíthatnának.

A tornában az ember minden szerve, minden izma egyformán fejlődik. A lábizmok az ugrás, futásnál, a karizmok a súlyemelés és dobásnál, a mell- és hasizmok a korlát és nyújtónál. És valamennyinél a könnyed fordulat és ügyes mozgás.

A új életre ébredt Nagyváradi Tornakör avval a nemes ambícióval indult meg, hogy fiatalságunknak alkalmat adjon a testi fejlődésre. De kénytelen tapasztalni, hogy a kivánt eredményt, dacára annak, hogy helyiségében még *vivó iskolát* is rendezett be, nem képes elérni, mert hiányzik az összes tagok egyöntetű lelkesedése, mely által a kitűzött czélt lehetetlen elérni. A választmány az megtesz mindent, de a közönnnyel szemben minden fáradsága hiabavalónak bizonyul. Nincs az az Aczél Béla, ki a váradi fiatalságot valamiképp fel tudná villanyozni.

Szomorú jelenségek ezek és sajna, egy cseppet sem tulzottak.

A tornakör most készül egy háziversenyre, hogy megmutassa képességét és hivatottságát a közönségnek. Vannak egyesek, kiknek ügyessége

méltán fel fogja kelteni az elismerést. Ebből az alkalomból kifolyólag tartottam czélszerűnek mindezeket felemlíteni, hogy talán az aranyifjuság kedvet kap és végre szívvel lélekkel fog sietni a tornakör felvirágoztatására — a saját haszna és előnye révén.

A nőegylet választmányi ülése.

— Előkészület a közgyűlésre. —

Nagyvárad, ápril. 11.

A Biharmegyei és Nagyváradi nőegylet ma délután 4 órakor az Erzsébet árvaleány-ház helyiségében özv. br. Gerliczy Félixné elnöklete alatt választmányi ülést tartott, melyen megjelentek özv. Grunwald Henrikné, Mezey Vilma, Sal Ferenczné, Nyíry Györgyné, Molnár Lajosné, özv. Kunyhósy Jánosné, özv. Handschuhér Gézané, Böszörményi Géza jegyző, Ficzek Lajos pénztárnok.

A nőegylet a bibornok-püspökhöz nővéreinek Bécsben történt elhunytakor részvétiratot intézett és a bibornok-püspök a nőegylet elnöknőjéhez intézett levélben megköszönte a részvétnyilvánítást. A köszönő iratot fölolvasták.

A számadások átvizsgálása.

Ezután a folyó számadások átvizsgálására került a sor, a mi tekintve az egyület nagy terjedelmű finanziaális viszonyait, nem kis munkát adott.

Ficzek Lajos pénztárnok előterjesztést tesz az f. évben befolyt bevételekről. A kalikó bál tiszta jövedelme 703 korona 57 fillér volt. A választmány a kalikó bál fáradhatlan rendezőinek Mezey Mihálynak, Kunz Gusztávnak és az elnökségnek köszönetet szavaz. Elhatározza ezenkívül, hogy a legújabbban tett adományokért a helybeli takarékpénztáraknak, továbbá Zajnay János kanonoknak, Del'Ortó Károly czégnak, Róth Mórnénak stb. köszönetét jegyzőkönyvileg fejezi ki.

A pénztárnok további előterjesztésében kiemeli, hogy a tagsági díjak igen rendetlenül folynak be, a tagok nagy számát s a hátralékok nagyságát tekintve ez a bevétel elenyészően csekély.

A királyné ágyalpra rendezett gyűjtések is végleges elszámolást nyertek ez alkalommal. A gyűjtőíveken beérkezett összesen: 2287 frt 88 kr. A gyűjtés kiakása (postaköltség, nyomtatványok) 201 frt 95 krt tesznek

ki s így a gyűjtés tiszta eredménye 2086 frt 93 kr. Ez a fényes eredmény mindenesetre eléggé dicséri a város és megye közönségének áldozatkészségét, de legjobban dicséri az elnöknő, özv. br. Gerliczy Félixné fáradhatatlan buzgólkodását, a ki az egész gyűjtést egymaga vezette.

A választmány ez összeg fölött úgy határozott, hogy 2000 frtot a királyné ágyalpra, 85 frt és 93 krt pedig az agg nők menháza javára adott.

Husz új tag.

Özv. Grunwald Henrikné alelnöknő bejelenté, hogy a nőegyletnek 20 új tagot gyűjtött. (Éljenzés.) A neveket fölolvassa.

A választmány köszönettel veszi tudomásul az alelnöknő buzgólkodását.

Uj árvák.

Özv. Grunwald Henrikné alelnöknő előterjeszti, hogy a fölnevelt árvák helyébe beérkeztek a fölfogadott újabb árvák: Kovács Ráchel, Szakács Margit, Bodnár Mariska, Balogh Rózsi.

Ezekkel együtt most már 30 árvája van az intézetnek.

Özv. br. Gerliczy Félixné ez alkalommal kifejezte azon óhaját, hogy ha az intézet finanziaális ügyei engednék, még négy árvát vennének föl.

A Fuchsl-féle 10 koronás jutalomdíjat most a legjobb árva, Lammel Anna nyerte el.

A kiállítás.

Özv. br. Gerliczy Félixné elnöknő ezután kedvencz ideájáról, az *amateur kiállítás* rendezéséről tett előterjesztést, melynek folytán a választmány tagjai meggyőződhetek arról, hogy a kiállítás ügye jó kezekben van és sikerülni is fog. A szép terv erősen halad a megvalósulás felé. Eddig már 78 *kiállító jelentkezett*. Lesz fénykép, különféle kézi munka, festmény stb. kiállítás.

Részt vesznek a kiállításon az összes nagyváradi intézetek külön csoportokban. A kiállítás április 21. és 22-ik napjain lesz a vármegyeház közgyűlési és tanácsstermében, mely erre az alkalomra stilszerűen föl lesz díszítve. A kiállítás tervét annak szakavatott rendezői: Mezey Mihály, Kunz Gusztáv és Szőke reál-tanár most készítik.

ott a középkor művészetéről a csucsives építészetről.

Ajánlom pl. a csöndes mise leírását a kriptában. Ez egy kis remekmű.

De hagyjuk az irodalmat.

Huysmans főképp ott indít meg ahol emberi, ahol mint új megtért, miután érett koráig csaknem egyedül érzékies életet élvén s nemhasználnván gondolatát egyébre, mint az irodalom gymnastikájára, annyit szenved az igazi belső. A lelki élet megteremtésében; midőn a legfájdóbb őszinteség hangján panaszozza fel jámborsága gyöngye hevét, szive szárazságát imádsága közben.

Eszembe jutatja ama ijesztő szavakat: Isten kihányja a lanyhákat szájából.

Mert én ismerem ezt a szenvedést, a mely méltó büntetése azoknak a kik csak későn riadnak vissza lelkük ürességétől s keresik ott aggodalmak között, hitük, reményük romjait. Sajnos! a legelső óráktól kezdve eltávolodtunk a keresztitől; a nap hevében messze éltünk tőle s bizony csak estefelé nyulik meg árnyéka annyira, hogy elérhet bennünket. Mi tehát hozzáfordulunk a védelmező keresztthez, a kétségbeesés mozdulatával öleljük át s megpróbálunk imádkozni. Hanem bizony nem büntetlenül éltünk át annyi hosszú évet az örökkévalóság iránti közönyösségben s bizony úgy tűnik föl előttünk, hogy gyermekségünk imái elhervadnak tisztátalan ajkainkon.

De mindegy, bátorság! Azt mondtad te kedves Huysmans a te sajátos humoroddal: »A

jó Istennek meg kell elégedni olyan emberekkel is mint én vagyok! És amilyen én vagyok, teszem hozzá. Hallottam már gúnyolni azt a beszédet, a melyet én megindítóknak találok. Egyébiránt ez nagyon csüggedt beszéd s nem is kell azt mondanunk. Ez bizalom hiánya lenne, de meg az egész evangélium tiltakozik ellene. Emlékezzünk csak a samariai asszonyra, Mária Magdolnára, a kései munkásokra, a tékozló fiúra, az eltévedt juhra, egyszóval azon előnyre, melyben az állhatatos bünbánat részesül.

Imádkozunk tehát, sohase kételkedve a kimeríthetetlen irgalmasságban. Ha még oly szárazak is imádságaink, meg van azért az erejük. Nem szabadultunk-e meg annyi aljasságtól és rutságtól amely fogva tartott? Nem érezzük-e magunkat kevésbé igazságtalanoknak, megnyugodtabbaknak, alázatosabbnak de főleg jótékonyabbnak?

Ugyan hol is olvastam csak a minap azon malicziózus megjegyzések között, amelyek ön ellen irányultak, hogy a mi lelkiállapotunk nem egyéb mint a blazirt agglegények lankadtsága. És ugyan hát miért? Hát olyan rossz az, ha valaki kellően akarja bevégezni? Én a magam részéről nem ismerem illetlenebbet, torzabbat, mint a fiataloskodó vén embert. A XVII. század embereinek, — akikkel ön egy kissé könnyen bánt el kedves Huysmans, pedig ők nagy keresztények voltak — meg volt az a bölcs szokásuk, hogy életük alkonyán visszavonultak a világtól, hogy öregségüket az örökkévalóság gondolatának szenteljék. Nem kell ennél méltóbb vég. Hát nincs jogunk hozzá, hogy utánozzuk őket?

több vég. Hát nincs jogunk hozzá, hogy utánozzuk őket?

Azonban, higgyék meg, egyéb is van a dolgan. Szél támadt — spiritus, ubi vult spirat s vallásos beszédet hallottunk olyan ajkáról, ahonnan legkevésbé se vártuk volna. Szegény Verlaine kezdette meg. Emlékezzünk csak vissza a bánat csudálatos panaszaiba, melyeket a Sagesse-ban olvastunk. Azután ön írta két bátor és érdekes könyvét. Magam, kinek se munkám, se multam nem épületes, a keresztény törekvéshez én is hozzájárulok silány művecskémekkel. Más uton, de egy czél felé indult el Brunetiére is; őt pedig csak nem fogja senki poétának vagy képzelődőnek nevezni.

Egy kérdést intézek minden őszinte lélekhez. Nem figyelemre méltó-e az a tény és nem több-e véletlen találkozásnál, hogy több világi író, tökéletesen független és egyáltalán nem érdekelt, mert tettükből közvetlenül alig várhatnak egyebet, mint gúnyoidást és sértegetéseket, oly nyiltan megvallja visszatérését a vallásos hithez? És nem világios bizonyossága ez annak, hogy e szerencsétlen századvég érzelmi, bölcséleti, politikai és társadalmi tönkjének annyi romhalmaza közepett egyedül a hit áll, hasonlóan amaz impozáns székesegyházakhoz, amelyek szilárdan állva századok óta alapjaikon, a kereszténység megingathatatlan erejét s az egyház fennmaradását hirdetik.

1898. márcz 10.

A kiállítás belépő díját az elnök indítványára a választmány 60 fillérben állapította meg.

Végül elhatározták még, hogy az évi rendes közgyűlés f. hó 29-én vasárnap tartassék meg s ezzel az ülés véget ért.

UJDONSAGOK.

TAJÉKOZTATO.

A muzeum az egész téli idő alatt zárva.

Április 18. A vármegyei rendkívüli közgyűlése.
 Április 18. Esküdtszéki tárgyalás.
 Április 20. Esküdtszéki tárgyalás.
 Április 21 és 22. A nőegylet amatuer kiállítása.
 Április 22. A Biharmegyei Népevelési Egyesület gyűlése.
 Ápril. 25. Esküdtszéki tárgyalás.
 Ápril. 29. A nőegylet közgyűlése.

* **Nagycsütörtök.** Az utolsó vacsorának, a legmagasztosabb Oltáriszentség szerzésének emléknapját üli ma a kereszténység. Az egyházi szertartások azért jelentőségteljes mozzanatokban bővelkednek. A székesegyházban az ünnepélyes szent misét dr. *Belopotoczky* Kálmán tábori püspök, nagyváradi kanonok tartja s ugyancsak ő szenteli a kryzmát és olajat. — Az istentisztelet végén pedig tizenkét szegény embernek megmossa a lábát.

A nagycsütörtöki istentisztelet alatt a székesegyházi ének- és zenekar a következő egyházi darabokat adja elő:

Rheinberger miséből: »A capella«, Credo, Sanctus, Benedictus, Agnus.
 Leitner: Cristus factus est.
 » Dextera Domini.
 Kersch: O salutaris hostia.
 » Inter vestibulum.

Délben a bibornok megvendégeli a tizenkét szegény embert s ajándékot oszt ki közöttük. Délután az összes kath. templomokban az u. n. zörgő vecsernye lesz, a melyeken Jeremiás siralmait éneklék.

* **Személyi hir.** Dr. *Osatary* Lajos miniszteri egészségügyi tanácsos Nagyváradra érkezett.

* **Április 11-ének megünneplése.** Az 1848-iki törvények szentesítésének emlékére törvényben kimondott nemzeti ünnepet tegnap Nagyváradon is megünnepték a hivatalok. A hivatalok épületére kitűzték a nemzeti lobogót s délután szünetet tartottak. Az iskolák közül sok helyen már 7-én tartották meg az ünnepélyeket. Az olasz-i községi elemi fiúiskolában tegnap is volt ünnepély, a melyen a tantestület, a tanulók és csekély számu közönség volt jelen. A nemzeti ünnep jelentőségét *Rátkay* József csoport igazgató ismertette.

* **Egyházi zene Nagypénteken és Husvét ünnepén.** A székesegyházban holnap, Nagypénteken a székesegyházi énekkar, *Beleznay* Antal karnagy vezetése alatt a következő egyházi darabokat adja elő:

Leitner: Passio Turbák.
 Popule meus (férfikar).
 Leitner: Vexillae regis.
 Vavrinez: Ecce quo modo.
 Dr. Szemethy: Tenebre facta sunt.

A feltámadás magasztos emlékünnepe Nagyszombaton délután 6 órakor megy végbe a székesegyházban. Az ünnepi istentisztelet alatt a katonazenekar tagjaival megerősített székesegyházi ének- és zenekar a következő zenedarábok előadásával emeli a magasztos ünnepély fényét:

»Exurge« és Et ad huc te cum sum (férfikar).
 Schöpf: Te Deum.
 Pembauer: Regina coeli.
 Beleznay: Tantum ergo.

Husvét vasárnapján délelőtt 9 órakor szintén a katonazenekarral megerősített székesegyházi zenekar a következő darabokat fogja előadni:

Zeller: Missa solemnis.
 Vavrinez: Regina coeli (női quartett, zenekar kísérettel).
 Pembauer: Regina coeli.

Ugy Nagypénteken, mint Husvét napján a férfikart a *kath. kör* ujonnan alakulandó ének-kara, a vegyes karokat pedig a műkedvelőkkel megerősített székesegyházi chorus éneklé.

* **Tizenhárom új aranygyapjas.** Fővárosi tudósítónk távirja: A király Ó Felsege tizenhárom magyar és osztrák főnemesnek és egyes uralkodóházak tagjainak az aranygyapjas rendet adományozta. A királyi kitüntetés a magyar főnemeseg három tagját, *Czirákly* Béla gróf főrendiházi tagot, több nagy uradalmak birtokosát, az agráriusok híres vezérét *Károlyi* Sándor gróf orsz. képviselőt és *Szögyény Marich* László nagykövetünknek, kinek *Vilmos* német császár már a tegnapi nap folyamán gratulált kitüntetéséhez.

* **Diszpolgári oklevél átadása.** A nagyváradi I. sz. káptalan nagyérdemű feje: *Vinkler* József vál. püsp., nagyprépostot Nagyvárad város törvényhatósági bizottsága tudvalevőleg egyhangu lelkesedéssel választotta diszpolgárává, elismerésül, hálójául azon kifogyhatatlan emberbaráti jótékonyágnak, a mely az illusztris főpap életét oly áldásossá tette és teszi. — A diszpolgári oklevelet, amelynek szövegét már közöltünk, *Husvét másodnapján* nyújtja át a polgármester vezetése alatt a törvényhatóság 15 tagja. Ápril 16-án déli 1/4 12 órakor a városházán gyülekeznek a küldöttség tagjai s 1 órakor nyújtják át a remek táblába kötött diszpolgárlevelet. A küldöttség tagjai lesznek: Dr. *Bulyovszky* József polgármester, *Sal* Ferencz, *Hlathy* Endre, *Szokoly* Tamás, dr. *Várady* Zsigmond, *Mezey* Mihály, dr. *Hoványi* Gyula, dr. *Vucskics* Gyula, *Bertsey* György, dr. *Grósz* Albert, *Stark* Gyula, dr. *Hoványi* Géza, *Rácz* Mihály, *Dús* László és *Rimler* Károly:

* **Ápr. 11. a hadapródiskolában.** Tegnap a nemzeti ünnep, az 1848-iki törvények szentesítésének évfordulóján a m. kir. honvédhadapród iskolában ünnepélyes istentisztelet és mise tartatott, melyen az egész tanári kar élén *Mayor* Miklós őrnagy iskola-parancsnokkal, valamint a hadapródiskolai növendékek mindkét százada diszben jelent meg. A misét aranyosi *Aranyossy* József egyházi tanár vezegte. A mise végén az ifjuság a »Hymnus« énekelte.

* **Sérelem az új menetrendben.** Minapi számunkban megírtuk, hogy május elsejével a vasuti menetrend bővülni fog, amennyiben egy új gyorsvonat közlekedés fog életbe lépni, mely reggel fél 7 órakor indul Budapestről és Nagyváradon van 11 órakor, Nagyváradról indul 4 órakor és Budapesten van 9 órakor. — Most megbízható forrásból arról értesülünk, hogy ezen új gyorsvonat közlekedés esetén *beszüntetik a két gyorsvonat közlekedését*, azt ugyanis, a mely 1 órakor van Nagyváradon és a melyik 8 óra 43 perczkor indul Nagyváradról. — Ilyen áron pedig nem

kérünk új vonatközlekedést, mert ez ugyan előnyös, hasznos, kényelmes lehet más, az utvonalba eső városoknak, de *nem Nagyváradnak*, melynek a jelenlegi *legalább tűrhető* közlekedési viszonyait egyenesen tönkre tenné. Felhívjuk erre a készülődő menetrend változtatásra a nagyváradi kereskedelmi kamara figyelmét, hogy vesse latba minden tekintélyét e baklövés elkövetése ellen.

* **Katonai kinevezések és nyugdíjazások.** *Schreiber* Viktor vezérkari ezredes, a 7. hadtest vezérkari főnöke, legfelsőbb megelégedés tudtul adása mellett, a 62. gyalog-dandár parancsnokává neveztetett ki. Helyére gelderni *Colerus* Emil vezérkari alezredes neveztetett ki a 44. gyalog-ezredtől a 7. hadtest vezérkari főnökévé. — Dr. *Porias* Ede I. oszt. főorvos, a 7. hadtest egészségügyi főnöke saját kérelmére nyugalomba lépett s a legfelsőbb megelégedés kifejezésének tudtul adása mellett ad honores vezértörzsorvosi jelleget nyert díjmentesen. — Helyére dr. *Hampel* Vincze I. oszt. főorvos neveztetett ki a 7. hadtest egészségügyi főnökévé. — *Genke* Károly II. oszt. katonai főszámtanácsos a 7. hadtest hadbiztosságánál, saját kérelmére nyugdíjaztatott.

* **Választások a városnál.** A mai városi közgyűlésnek legérdekesebb tárgya a választás lesz. Üresedésben van egy első és egy másodosztályu fogalmazói és egy rendőrbiztosi állás. Az esetben, ha első osztályu fogalmazóvá egy jelenleg másod osztályu fogalmazó lesz megválasztva, úgy két másod osztályu fogalmazó állást töltenek be. Az első osztályu fogalmazói állásra pályáztak: *Molnár* György, *Pásztor* Bertalan és *Dicker* Illés. Másod osztályu fogalmazói állásra pályáztak *Mendelényi* Béla, *Márkus* István, *Allnöder* Béla IV. éves joghallgató, *Herczegh* Jenő, *Böszörményi* Géza, *Pásztor* Bertalan, *Fataky* Károly. Rendőrbiztosnak pedig *Réz* Bertalan, *Bacz* Endre és *Marosi* Károly pályázott.

* **A bihari ásatások.** A nagyváradi és biharmegyei régészegylet két kitűnő tagja: *Cseplő* Péter prem. tanár és dr. *Karácsonyi* János esperes-plebános ásatásokat eszközöltek a bihari »Földvárban«, a mely tudományos kutatások eredményével jártak. A földsáncz déli oldalán, a melyet egész keresztül vágtak, a sáncz belsejében egy 250 cm. magas és 329 cm. széles kemény falra akadtak, a mely valószínűleg még a magyarok bejövetele előtti időből való. A Földvárban felállított szabadság-szobor északi oldalán pedig téglá és terméskő alapokra találtak, mig ennek közelében temérek csontváz, valamint primitív, de erősen kiégett cserépedény került felszínre. Ezekon kívül találtak az ásásnál igen régi sárgaréz mentekötőt, egy kis cziradás bögrét, egy szép ezüst pénzt és füstös földrétegeket.

* **Horánszky Nándor a kisbirtokosok földhitelintézetének alelnöke.** A kisbirtokosok országos földhitelintézete a mult hóban tartott közgyűlésén *Horánszky* Nándor orsz. gyűlési képviselőt az intézet alelnökévé választotta. Ő Felsege e választást most erősítette meg.

* **Tömeges sajtóper.** A gyapjuj gör. keleti lelkész ellen a helybeli lapokban tegnapelőtt éles cikkek jelentek meg, a melyben a lelkészt a többi között sikkasztással is vádolják. A megvádolt lelkész ártatlanságának tudatában — mint értesülünk — mind a három laptársunk ellen sajtóper indít.

* **Beteg plebános.** Mint részvétellel értesülünk, a tenkei r. kath. hívek érdemes lelképásztora: *Lindenmayer* Károly tb. kanonok, esperes-plebános gyengélkedik. Az egyházmegyei hatóság intézkedéséből a husvéti szent ünnepekre az egyházi funkciók végzésére *Mándoky* Sándor székesegyházi karkáplán küldetett ki Tenkére.

* **Jótevény adomány.** Gróf *Wenckheim* Géza gerlai nagybírókos, főrendiházi tag, autonómiai képviselő, a *Wenckheim* grófi család ismert nagylelkűsége szerint mindig ott van, ahol valami jót elősegíthet. A napokban is nagyobb alapítványt tett jótevény czélra, amennyiben a *gyulai román. Kath. Kör* háziépítési alapjára 2400 koronát ajándékozott.

* **Fizetésképtelenség.** *Lux* és *Löwy* nagyváradai fakereskedő czég ma fizetésképtelenséget jelentett be. Hír szerint e czég bukása egyedül a rossz üzleti viszonyoknak tudható be.

* **Felhívó keringőre.** Önökhöz atyák, egyedül önökhöz, e kik proet kontra döntenek kisdéd, de th. joggal felruházott városunk minden fontosabb közügyében, kezdve a színházról, el egészen a milliós kölesönig, — végül önökhöz. akik a törekvő ifjúságnak tulontul tág mezőnyt nyitnak (határai: északról — a polgármesterség; délről: az irnokság; keletről és nyugatról: a mi közbe esik), tág mezőnyt a nemes versenyre, versenyre a létért, kosztért, kvártélyért és eskütett évi fizetéses, adót-fizetés javadalmazásu platzokért.

Kihez is fordulhatnék máshoz, ma, e nagy napon, mikor a törvényhatóság teljes létszámban felvonul a sárga, dűledező épületbe s míg lennt a királyi táblát róják egybe törekvő napszamosok és kömüvesek, addig fennt dűlőre vergődik a világ legérdekesebb clouja, a tárgysorozat 2-ik és 3-ik pontja a *választás*.

Örök irgalom atyja! A lépcsőtől a terem ajtajáig más sem hemzseg majd, mint pályázó és *Tóth* Béla »Szálló igei« megelevenülnek, devalválódván helyi érdekű »Fliegende Blätterekre,« amely szállingózó lapokon különb-különféle nevek olvasgatók.

Atyák! Nem minden mellékgondolat nélkül hívom fel Önöket arra, hogy országosan ismert önállóságukban ne engedjenek teret semmiféle külső befolyásnak!

Nem mondom, hogy egyik, avagy más czédula nem lesz minden érdekesség hián, de erkölcsi kötelességemnek tartom becses figyelmökbe ajánlani kiváltképen egyet, annak a czéduláját, akit aljasan megrágalmaztak azzal, hogy nem pályázik, pedig hát a fiatal mohón pályázik.

Neve és minősége pedig az enyémmel hasonlatos, sőt tökéletesen azonos: *Buksy*.

* **Névmagyarosító nemes ember.** *Papának* Ferencz budapesti római katolikus segédlelkész, budapesti lakos vezetéknévét nemességének épségben tartása mellett királyi engedéllyel *Pápayra* magyarosította.

* **A barátságos olasz.** Már nem egyszer volt szó az olasz szélhámosoknak ama fajtájáról, a kik az egyes pályaudvarokon meglesik honfitársaikat, a kik ideérkeznek, azokkal valami utómódon megismerkednek, beszédbe elegyednek és végre is felhasználván az idegenek jóhiszeműségét, azokat megfosztják pénzüktől. Így történt a dolog *Lavrics* Jakab napszamosal is, a ki a minap Nagyszébenből Budapestre érkezett. Innen tovább akart utazni, de mert néhány óra hosszat várnia kellett, elment a köztemető-ut 11. szám alatt lévő korcsmába, a hol egy körülbelül 30 éves, jól öltözött emberrel ismerkedett meg. Az idegen körülményesen kikérdezte *Lavrics*ot, hogy hová utazik, van-e elég pénze és *Lavrics* őszintén elmondta, hogy *Laserbachra* készül s hogy 20 frt van nála. Erre az idegen azt mondta, hogy ő is arra utazik, hogy neki is van 30 frtja, de mert fél, hogy a pénzt elveszti, megkérte *Lavrics*ot, hogy a 30 frtot vegye magához őrizetbe. Ezzel elővett 30 frtot, elkérte *Lavrics* 20 frtját is a pénzt aztán látszólag beletévén egy borítékba, ezt a kuvertát odaadta *Lavrics*nak. Mikor kijöttek a korcsmából, az idegen beküldte *Lavrics*ot egy boltba szivarért s a míg ez benn járt, persze az idegen megugrott. *Lavrics* erre gyanakodva nézte meg, mi van a borítékban. S

biz abban csak értéktelen papirdarabok voltak a pénzt a barátságos idegen elszakította. Följelentésére megindult a nyomozás s a rendőrség letartóztatta *Marina* Guiseppa nápolyi születésű, 30 éves borügynököt, a ki alaposan gyanúsítva van, hogy a csalást ő követte el.

* **Egyszerelmes asszony bosszúja.** Egy szomorú esemény képezi most közbeszéd tárgyát *Tapoleza* községben. *Vihodnik* Anna fiatal özvegy és *Lupics* András ottanilegény között valami bizalmas viszony szövődött. Szülei rávették a legényt hogy hagyja el a menyecskét és nőstüljön meg, *Lupics* Andrásnak nemsokára kézfogója volt. *Lipták* Erzsivel és husvét után lesz az esküvőjük. E hó 8-án este *Vihodnik* Anna revolverre hátulról fejbőlötte *Lupics*ot, a ki éppen menyasszonyával beszélgetett. A lövésre hirtelen megfordult *Lipták* Erzs is, ekkor a bosszuálló asszony a leányt lötte mellbe. *Lupics* a lövés következtében azonnal meghalt, a leányt pedig egy éjjeli kínos szenvedés után, csak másnap szabadította meg a halál. A gyilkos asszony a merénylet elkövetése után önkényt jelentkezett az előjáróságnál, hol fogva tartják.

* **Szegény Lear király.** Az *E. H.* írja a következő szomorú történetet: Rendes sorsa az elagott, munkaképtelen öregeknek. Életet ad gyermekeinek, egy hosszú élet veritékes munkájával felneveli őket s mikor késő vénységben rájuk szorul, keserű könyei élvezhetetlenné teszik az eléje vetett panaszos kegyelemkenyeret. A tehetetlen öreget nyügnék tekintik a fiatalok s szabadulni akarnak tőle. És ezt nem is késnek minduntalan tudtára adni. Szeméretük gyámoltalanságát, félre dugják valami piszkos kamrába s türelmetlenül várják, mikor fogja le szemét a könyörületlen halál. Csak hogy a halál rendesen ép oda nem akar bekopogtatni, hová legjobban hívják. Utoljára aztán a szegény öreg is megunja a várakozást. Egy darab kötél, vagy beretva minden háznál akad — s az életnek egy szomorú drámája be van végezve. *Cseh* József a 80 éves öngyilkos legújabb ilyen fajta dráma főszereplője. A mellékszereplők az ő kedves gyerekei, a kik előbb kitudták az öreget, aztán, addig üldözték, míg végre tegnapelőtt d. e. 11 órakor beretvéval olvágta a nyakát. — A mentők beszállították a kórházba, de tekintve 80 éves korát, életben maradásához igen kevés a remény. A függöny legördül, az újságban megjelenik egy hír s az események szédületes forgatagában egy nap alatt feledésbe merül az egész szomorú esemény.

* **Mit lehet a fegyházban tanulni?** Ime a válasz: *Jablonka* nevű árvamegyei községben két év óta jól berendezett pénzügyartó műhely van működésben, melynek vezetője egy *Andriskó* Pál nevű polhorai ember, a ki 8 évet töltött az illavai fegyházban. *Andriskó* a fegyházban megtanulta a pénzhamisítás mesterségét s a mint kiszabadult, szövetkezett sógorával *Szkicsák* Vendellel és ennek *Jablonkai* házában berendezték a pénzügyartó műhelyt. A hamisítások igen jól sikerültek, minélfogva *Szkicsák*nak néhány rokona, kik gyolcsokkal kocsin járnak vásárról-vására, a hamisítványokat forgalomba hozták. *Andriskó*nak és sógorának ez az üzlet igen szép jövedelmet hozott s éppen ez okozta a vesztüket, mert *Andriskó* is meg a sógora is birtokot vásároltak, mely körülmény nemcsak az ottani lakosságnak, hanem a csendőrségnek is feltűnt. A csendőrség ezen az alapon már régóta figyelemmel kísérte *Andriskó*t s végre e hó 8-án éjjel váratlanul akkor toppant be két csendőr a pénzügyartó műhelybe, a mikor *Andriskó* és sógora javában készítették a hamis egy forinto-okat és koronákat. A csendőrség a két művészt letartóztatta, a nagyszámban talált hamisítványokat a gépekkel együtt elkobozta és táviratilag intézkedett a hamispénzt terjesztő gyolcsos tótok elfogatása iránt.

* **Elcsesélt esernyő.** Kedden este a Katolikus körben egy esernyő tévedésből elcseséltetett. Az illető kéri, hogy a tévedésből elcsesélt esernyőt a kör szolgájának átadni sziveskedjék.

Csalók a közjegyzőnél.

Dr. *Freysinger* Lajos, váci királyi közjegyző néhány nap előtt bűnvádi följelentést tett három ismeretlen tettes ellen, a kik a csalásnak különös módját követték el.

Egy napon, mikor maga dr. *Freysinger* nem volt otthon az irodában, beállított oda három ember. Az egyikük előmutatott egy kötelevényt, és azt mondta:

— Kérem, legyenek szivesek az aláírásmat hitelesíteni!

Azt mondta, hogy ő a kötelevény aláírója, egy váci földműves gazda s a kötelevény 550 forintról szólott egy budapesti kisebb takarékpénztár javára.

— De mi önt nem ismerjük, — mondották a közjegyző alkalmazottjai — s így nem is hitelesíthetjük az aláírást.

— Hát kérem, — szólott a gazda, — azért hoztam magammal két tanut!

— Igen ám, csak hogy mi ezeket ez urakat sem ismerjük!

Erre a két tanu azt mondta:

— Kérem, a közjegyző ur igen jól ismer bennünket. Tessék csak neki szólni!

— Csak hogy a közjegyző ur jelenleg nincs itthon!

— Már pedig kérem, ez a dolog nagyon sürgős és nem tűri a halasztást. Még ma meg kell lennie az aláírás hitelesítésének.

A két tanu olyan biztonsággal lépett föl, olyan határozott formában állította, hogy dr. *Freysinger* közjegyző nagyon jól ismeri mindkettőjüket már régóta, hogy a közjegyző irodái alkalmazottak nem gyanakodtak és így aztán megtörtént a kívánt hitelesítés.

A fővárosi takarékpénztár, melynek javára az 550 frtos kötelevény szólott, ezt az összeget bekebelezte annak a váci gazdának a birtokára, a kinek a neve a kötelevény alá volt írva.

Bezzeg nagyott nézett az a gazda, a mikor megkapta a végzést, mely szerint az ő birtokát 550 frttal megterheltek, mert hát ő semmiféle kötelevényt sem irt alá, azzal a takarékpénztárral sohasem állott összeköttetésben s így nem is tudta a dolgot mire vélni.

Utánna járt a dolognak s ekkor kiderítette, hogy család esete forog fönn. A három raffinált fickó igen jól kieszelte a dolgot és megleste, hogy a jegyző mikor nincs otthon, mert ha dr. *Freysinger* otthon lett volna, persze nem történhetik meg ez a szélhámosság.

A takarékpénztár kérdést intézett az ügyben dr. *Freysinger*hez, a ki konstátálta, hogy mi történt és rögtön értesítette a pénzügyartó irodájában történt, hát ő természetesen megtérít minden kárt.

Azonnal ki is fizette a takarékpénztárnak az 550 forintot és rögtön intézkedett a tekintetben is, hogy a váci gazda birtoka tehermentesíttessék.

A három csaló ellen dr. *Freysinger* azonban bűnvádi följelentést tett a pestvidéki királyi törvényszéknél, mely megindította a nyomozást.

EGYESÜLETEK.

A koldusápoló egyesület közgyűlése. A »Szt. László-figyermek« menedékház és koldusápoló Egyesület f. hó 11-én tartotta választmányi, illetőleg közgyűlését, *Palotay* László apátkanonok elnöklétében. Részt vettek: *Bereczky* Géza, *Fetser* Antal, dr. *Hoványi* Géza, dr. *Hoványi* Gyula, dr. *Molnár* Imre, dr. *Sipos* Árpád, dr. *Szemethy* Géza, *Nyári* Ignác, *Makucz* Ernő, *Winkler* Lajos és *Sztarivill* Ferencz.

Dr. *Molnár* Imre bemutatta a számvizsgáló bizottság jelentését az 1889-ik évről, mely szerint az Egyesületnek 13.152 frt bevétele és 12.150 frt kiadása volt. Vagyona: 111.439 frt. Érdekes, hogy 1886. óta, a mindn mindössze 36 ezer forinttal rendelkezett az Egyesület, —

megháromszorosodott az alaptőkéje, a mi kétségkívül annak a rendkívüli lelkiismeretes és takarékos gazdálkodásnak az eredménye, melyet az elnökség s az intézetben oly áldással működő irgalmas nénék fejtettek ki.

A titkári jelentésben **Baróthy Sándor**, a múlt év főbb és **közfigyelemre** méltó adatakat foglalta egybe. Volt az intézetben összesen: 62 ápolit; 28 szegény és 34 gyermek; kik közül ev. ref. 6. Ezeknek élelmezése 2597 frtba került, 20.772 élelmezési nappal; **egy személyre esik ebből napjára: 11 kr. = egy évre 41 frt. 90 kr.** Hozzávéve a ruházati költséget is, egy intézeti ápolit teljes ellátása 100 frt. Az alaptőke a lefolyt évben is szépen gyarapodott, részint n. **Winterhalter Antal** elnök 5000 frt. hagyománya, részint a helybeli takarékpénztárak és egyes nemes jöltevek adományából.

A közgyűlés mindkét jelentést örvendetes tudomásul vette és dr. **Hoványi Gyula** pénztárosnak köszönettel megadta a felmentvényt.

A váfasztmányból kilépett 10 tagot, — a közgyűlés egyhangulag újra megválasztotta.

Elnök előterjesztésére:

Csákvári Ferenczet, **Mósa Sándort** felvették a gyermek menedékházba.

Weiszlovits Adolfnak köszönetet mondott a közgyűlés két temetés költségeinek (24 frt.) elengedéséért.

Benső örömmel és mély hálával fogadták a közgyűlés tagjai elnök azon jelentését, hogy **Vinkler József** cz. püspök, nagyprépost 40.000 koronát adományozott a Szent László Menház építésére. A közgyűlés elhatározta, hogy küldöttségileg köszöni meg a páratlan jótékony főpap e nagyszerű adományát.

Elnök jelentette továbbá, hogy az építendő Szent László Menház részére megvette a **Könczey-féle** telket 8200 frton, bemutatta a **Sztarill Ferencz** építő által készített építési terveket, melyeket a kebelbeli építő bizottság **Felser A., Palotay László, Bereczky G., dr. Molnár J., dr. Hoványi Géza** és dr. **Hoványi Gyula** alaposan megvizsgálta és megvitattott, úgy hogy a közgyűlés egyhangulag jóváhagyta egy a házvételt, mint építésre vonatkozó terveket. Az új épület a betervezett költségvetés szerint 36.500 frtba kerül. A végrehajtással megbízták az elnökséget és az építési bizottságot. Az épület valószínűleg már ősszel készen lesz, a midőn a jelenlegi épületet bérházzá alakítják át.

Igazságszolgáltatás.

Apósának gyilkosa.

— A 23-iki esküdtszéki főtárgyalás. —

A nagyváradai esküdtbiróság e hó 23-ikán borzalmas esetet tárgyal.

Egy gyilkos fog az esküdtbiróság előtt állani, aki ez év január 31-ikének éjjelén megfojtotta az apósát **előre megfontolt** szándékkal.

A közeli Nagykeréki községben történt az eset.

Ez év február 1-sején az egyik idősebb gazdát, **Pécsi Sándort** halva találták. A hullán erőszak nyomai voltak láthatók miért is megindult a nyomozás, annyival is inkább, mert a község lakosai igen jól tudták, hogy az áldozat nagyon rossz viszonyban élt a vejével.

A falu népének alapos volt a gyanuja, mert alig fogta viallatóra a csendőrség a vőt, **Gönczi Ferenczet**, az csakhamar beösmérvő vádlomást tett.

Elmondta **Gönczi**, hogy ő régi idő óta elenséges viszonyban élt az apósával a vagyon miatt, mert az öreg nem akart neki és feleségének földet adni, sőt a házából is elakarta őket üzni.

Ő azért már régebben elhatározta, hogy az öreget elteszi láb alól, mert azt hitte, akkor az övé és a feleségéé lesz a vagyon.

Tervét január 31-én éjszaka hajtotta végre **Gönczi** egy szobában aludt apósával.

Megvárta, amíg az apósa elalszik, akkor aztán oda ment az ágyához, befogta az öreg száját, orrát és így megfojtotta.

Hönczi az egész vizsgálat alatt beösmérvésben volt és így bizonyára az esküdtbiróság előtt is beösmérvés borzalmas tettét.

Ez az eset azért lesz rendkívül érdekes, mert a váradai esküdték ez alkalommal fognak **egy ember élete felett határozni**, mert ha a vádbeli cselekményben mondják ki bűnösnek, úgy a vádlott büntetése **akasztófa** lesz a legnagyobb valószínűség szerint.

E ügy tárgyalását tegnap tüzte ki az esküdtbiróság elnöke 23-ikára.

A vádlottat **Weiszberger Lipót** ügyvéd fogja védeni.

A nagyváradai kir. tábla kitűzött ügyei.

Előadó: **Dr. Marienescu Athanas.**

- 334 Tóth Erzsébet — Klein Sándor.
- 397 Popa Péter — Popa Mária.
- 403 Paulisán Mojsze — Boltsán Erzsébet.
- 452 Kiss Ferencz — Nagy Róza.
- 453 Barbas Tógyer — Adrudán Rozália.
- 1057 Szodray Károly — Batori Zsuzsa.

Előadó: **Dobósfy Alajos.**

- 231 Tzirbe Juon — Tzirbe Anna.
- 263 Kodreán Tódor s társa — Kodreán Kosztár s t.
- 345 Krusspán Tógyer s társa — Hobre Aans s társa.

Előadó: **Bócz Géza.**

- 3636 Tóth József s társa — Tóth Sándor s társa.
- 3699 Kuthy Gyula — Oláh Isváné.
- 605 Dr. Fazekas Imre s neje hagyaték ügye.

Előadó: **Lehóczky Lajos.**

- 2792 Hava Mihály — Hava Ilona.
- 2797 Duma Floare — Duma Mária.
- 2810 Dr. Dóry Ferencz s neje — Dr. Vári-Szabó Béla s neje.
- 2819 Máczán György — Barna Anna.

Előadó: **Dr. Járosy Károly.**

- 524 Bujanovits Etelka — Sternberg Lázár.
- 591 Draskovits Emil — g. Pály Pálné.
- 647 Draskovits Emil — g. Pály Pálné.
- 651 Dritz Frigyes — Pauba Juon.
- 728 Gróf Zsilinszky Róbert — Ecker Márton s társa.
- 729 Meteor F. — Deák Szilárd.
- 878 Bécsi Népbank — özv. Jakab ihályné.
- 881 Klein B. — Reich B. Károly.
- 882 Vanicsék Ferencz — Balogh István.

TANUGY.

Képesítő-vizsgálat. A nagyváradai kir. kath. tanítónőképző intézetnél az 1899—1900-ik tan évre tartandó képesítő-vizsgálatra jelentkezők közt (születési, tanulmányi, erkölcsi, szolgálati, tiszti-orrosi bizonyítvánnyal) felszerelt kérvényeiket az igazgatóságához nyújtják be 1900. május 10-ig. Jelentkezhetnek: a) tanító-jelöltek; b) akik a mélt. vall. és közokt. m.

kir. minisztériumtól engedélyt nyertek. A megjelenés határideje: 1900. május 14-én d. e. 8 óra. Vizsgálati díjak: a) intézeti növendékek 20 kor., b) idegenek 40 kor., c) oklevélilleték 2 kor., előlegesen fizetendő. Nagyvárad, 1900. április 10. **Az igazgatóság.**

A polgári iskolák reformja. Hosszas vajudás után, úgy tetszik, a megvalósulás stádiumába lép a polgári iskolák reformálása. Ez az iskola volt ugyanis az, amely sehogy sem tudott átmenni a nemzet vérébe, nem kellett az se testének, se lelkének. Temérdek anket, rengeteg szakvélemény jobbról, balról adta, osztotta a jó tanácsokat. Végre a jelek szerint lesz valami a dologból. A hét osztályu polgáriiskola a megvalósulás stádiumába kezd lépni. Egyedül a közös hadügyminiszter támasztott nehézségeket az önkéntesi jog megadása körül. Valószínűleg, hogy a nehézségeket sikerül a legrövidebb idő alatt eloszlatni. Az új tervezet szerint a polgári iskola négy alsó és három felsőbb osztályból fog állani. A felsőbb polgári iskolai tanárok kiképzése magasabb tanultságot fog magával hozni. A polgári iskolák valamelyik osztályából és viszont a különböző vizsgák letevésével a középiskolák megfelelő osztályába be lehet lépni. A polgári iskolák hetedik osztályának bizonyítványa képesíteni fog a főbb postai, a számvéveségi és ellenőri állásokra minden hivatalnál, állami városi pénztáraknál, pénztárnoki, könyvvezetői állásokra stb. Ezen bizonyítvánnyal a gazdasági és kereskedelmi akadémiákra is lehet menni, jogosít az államszámviteli szakvizsgára, a vasúti távirtdai és postatiszti tanfolyamra, a telekkönyvvezetői vizsgálatra. A tanterv a megfelelő változásokon fog keresztül menni.

REGÉNY-CSARNOK.

EL MATARIFE.

Francziából fordította: V. A.

I. 10

— Nagyszerűen, kedves gazdsám. Csodálom fegyvereit; igazán ritkák és igen értékesek, mondhatom.

— Természetesen, kiáltá Manuel, mind én vagy az enyéim közül valamelyik viselte. Ezek a szabályok a christinók vért itták, ezek a trabocok sok katonáját verték le a legnagyobb császárnak.

— Ah, mondám neki, az valóban igen ritka. Van önnek egy csinos kis festménye is, bizonyosan családjából valakinek az arcképe?

Sorroundónak hirtelen elváltozott az arca és rám vetette az ő mély tekintetét mialatt szomorú mosolylyal mondá: — Igaza van, család arcképe . . . Szép? Mit mondana, ha őt magát ismerte volna? . . .

Nem tudtam felelni, Manuel pedig rögtön visszanyervén vidámságát így szól: — Menjünk, fiatal ur, öltözködjék fel oly gyorsan, mintha háboruban volna, D . . . vár bennünket, hogy menjünk reggelizni.

Néhány pillanattal később kimentem csodálkozva a barátságos és családias hangot, melyet gazdám irányomban tanított, és közöltem ezen benyomást Eduard-dal.

— Te még nem ösmérv a baszkokat, mondá nekem. Manuel ezen éjjeli kaland óta a legélénkebb barátsággal viseltetik irántad. Meg van győződve, hogy a csempészet sikerülését te okoztad, azáltal hogy visszatartottad a kunyhóban a vámőröket és ezen siker még több kedvezést nyer meg részére a károlypárti főnökök részéről, mert neki az az ábrándja, hogy egykor a felkelésben mint parancsnok vehessen részt. Most te vagy az ő legjobb barátja.

Reggeli után Eduard levelet kapot, melyeket Sain-Jean de Luz-ról szolgálja hozott el. Megmutatta azokat Sorroudonak kit ezek igen jókedvűvé tettek. Eduardot Bayonne-ba rendelte a károlypárti választmány. Kocsija Ascainben várta és ő el is utazott rögtön. Engem kért Mánuel, hogy maradjak addig nála míg Eduard visszajön.

Mely módon két napot töltöttem a csempésznél és ez megerősítette barátságunkat. Egész nap Sorroudó az ő házi ügyeit végezte, este az euskarieni irodalomról, vagy az ő harczairól csevegtünk, de nem kevésbé tettem czélzásokat a kis arczképre.

A következő nap a mint épen a falu mellett sétáltam, találkoztam az uton egy lakadalmas menettel. A menyaszonnyal vezették férje házába; egy két kerekű kocsit, melybe ökrök voltak befogva, vitte butorait és a fiatalság tánczolta köröskörül a baszk ugrást egy tambura és egy nagy fuvola mellett, melyet ők chiroulá-nak neveznek. Beszéltem róla Mánuelnek.

— Minthogy ön szereti a mi nemzeti énekeinket, megmutatom önnek a lakadalmi kar. Igen szép énekeket dalolt. Én kerülöm rendesen ezt az ünnepegyességet, de mért ne mutatnám meg önnek.

Tíz óraker lementünk a faluba és annak fő utcáján, nem messze a templomtól két csapat énekest láttam a holdfényénél az egyik ifjakkól, a másik fiatal lányakkól állt; egy ház előtt gyülekeztek össze. A lányok az egyik oldalán, az ifjak a másikon voltak: ezen utóbbiak között, egy énekes egy dalt énekel, melyet társai bevégeztek s melynek refrainjét azután a lányok tették hozzá. Ez volt a régi nászdal kettős karra és tagjai úgy látszik szerencsét kívántak ut új párnak. A hangok szépsége, az ének tökéletessége dallam kissé egyhangu kellemes kedvességet adott ezen éjjeli jelenetnek. Egy darabig csendben hallgattam, azután csodálkozásomat akartam kifejezni Mánuelnek, midőn őt néhány lépésnyire tőlem egy fához támaszkodva pillantottam meg, arcját keze közé rejtve. Közéledésemre megfordult és a mint láttam egy könnyet törült ki szeméből.

— Kétségkívül tetszik önnek ezen ének, mondá nekem szomoruan. Régi és elég népszerű dal. Maradjon, ha hallgatni akarja, én nekem nincs erre bátorságom, mert életem legszebb és legkegyetlenebb perczekre emlékeztem...

Igy szólt hozzám azután eltávolodott és vele együtt én is elindultam az Aguerriára vezető ösvényen. Az éjszaka csodálatos világos volt: a hold teljes fényét messzire kiterjesztette a néma környéket. Soroudo, gondolataitól elnyomván néhányszor egy-egy baszk szót mormogott, mintha önmagához beszélne. Épen a kis tölgyerdőn haladtunk keresztül, mely Agueriát megelőzi, midőn ő egyszerre megált s erősen maga elé nézve egyik kezével lekapta füvegét, másikkal mereven keresztet hányt magára. Én egész testemben megborzádtam.

— Ki van ott? kérdeztem, minden oldal felé tekintgetve.

— Ön nem látja? mondá Mánuel, maga előtt egy láthatatlan tárgyra mutatva. Nézze, ... fogja a kezemet.

(Folyt. köv.)

HIVATALOS.

Lovak osztályozása.

A magy. kir. Honvédelmi Miniszter urnak 89749./1900. szám alatti leiratával a város területén található lovak osztályozása elrendel tévén, ezen osztályozás keresztülvitelére határidőül folyó évi április hó 20. és 21-ik napja ki-tűzetett.

Felhivatnak ennél fogva Nagyvárad város összes lótartói, hogy lovaikat és pedig: Olaszi és Ujváros városrészből április 20-ik, Váralja-, Velence, Csillagváros és Külváros városrészből április 21-ik napján reggeli 8 óraker

megvizsgálás és osztályozás czéljából az újvárosi lóvásártérre annál is inkább elővezessék, mivel különben az 1873. XX. t.-cz. 9.§-a értelmében a kényszer állításból eredő költségeken kívül a visszatartott lovak mindenike után 10 frttól 100 frtig terjedhető pénzbírsággal fognak büntettetni.

Nagyvárad, 1900. április hó 7-én.

Darvassy Lajos,
tanácsnok.

TAVIRATOK.

Széchenyi Gyula gróf a klubban.

Budapest, április 11. (Saját tud. táv.) Széchenyi Gyula gróf, a nem rég ki-nevezett király személye körüli miniszter ma este megjelent a szabadelyű pártkörben, a hol Széll miniszterelnök bemutatta neki a párt tagjait.

Robbanás egy torpedónaszádon.

Athén, április 11. Az arzenálban kazán-robbanás történt egy torpedónaszádon, mikor éppen köszöntet vett föl. A parancsnokot és a legénységet megölte a robbanás.

Az amerikai elnökjelölés.

New-York, ápril 11. Az Evening World jelenti: Dewey tengernagy elhatározta, hogy lemond az elnökjelöltségről.

Német kém Franciaországban.

Páris, ápril 11. Egy Gaget nevű embert letartóztattak, mert állítólag kémtevékenységet tett Németországnak.

A belga király Nancyban.

Páris, április 11. A Soleil szerint a belga király inkognitóban Nancyba érkezett.

Az argentinai pénzügyminiszter lemondása.

Buenos-Ayres, április 11. (Reuter.) Roza pénzügyminiszter április 30-án le fog mondani. Tárcaját Verducz képviselő veszi át.

SZERKESZTOI POSTA.

H. L. Nem kell mindjárt lapokkal kísérletezni még igen tavaszi.

H. D. birtokos fia. Helyesírási szabály szerint írjon és ne nekünk írjon. Privát dolgát végezze el, ahogy tudja.

KÖZGAZDASÁG.

A torma nagybani termelése. A mezőgazdaságnak egyik legjövendőbb ága a torma nagybani termelése, mert ott a hol a talaj viszonyok alkalmasok a torma termelésre, kat. holdanként 800—1000 forintot, sőt azon felül is ki lehet hozni bruttó jövedelemként. Megjegyzendő mindenekelőtt, hogy a nagyon agyagos kötött talaj torma termelésre nem alkal-

matos, mert az ilyen talajból keserű, csipős tormát nyerünk. Legszebb terméseket fog adni humuszban gazdag, agyagos talajon, de jól diszlik egyéb televényes homok talajon is. — Én, ki a tormát nagyban termelem, a következőleg járok el.

A torma termelésre használandó területre rá hordatok először 250 mm. jól érett istálló trágyát s akkor a talajt 60 cm. mélyre meg-rigoliroztatom. — Torma talajomat évente a kiszedés alkalmával hasonló mélyen rigoliroztatom s egy és ugyanazon talajon 6—8 évig temelek tormát.

Az ültetést mindig ősszel, október hóban eszközölöm, miáltal a lággyökereknek télen való eltartásától fel vagyok mentve, másrészt pedig a gyökerek már kora tavasszal fejlődésnek indulnak, minden esetre korábban, mintha tavasszal ültetném ki azokat. — Ültetésre debreczeni dugványokat használok, melyeket tudtommal az ottani gazdasági tanintézet igazgatóságától is be lehet szerezni. Ezeket a dugványokat csak egyszer kell beszerezni, aztán már a termelt torma alsó végéből kiinduló lággyökereket lehet felhasználni, a melyek 30—35 cm. hosszúak és 1 cm. vastagok legyenek. Az ültetést oly módon eszközölöm, hogy a meg-rigolirozott s a gyök törzsektől megtisztított területen 80 cm. távolságban 25—30 cm. magas bakhákat emeltek s ezen bakhák közepén egymástól 40 cm-nyire függőleges lyukakat furatok s ezekben helyezem el a dugványokat olyan módon, hogy azok felső vége 5 cm-nyire kerüljön a föld alá. A dugványokhoz a földet jól oda kell nyomkodni az ültető fa segítségével.

Kora tavasszal azután április elején, másod ízben pedig május közepén chilalé trommal szórom be a bakhákat, olyan módon, hogy egy-egy beszórásra 50—60 kgrm salétromot adok egy kat. földre, mi által nagy mértékben segítem elő a torma fejlődését, ami igen fontos holo, mert a torma annál izletesebb és értékesebb minél gyorsabban, minél nagyobbra fejlődik. Gondol fordítok arra is, hogy táblám mindenkor gyommentes legyen. Junius közepén végzem a herélést a mely művelet abból áll, hogy minden szál gyökér mellett a földet eltávolítatom és a mellégyökereket letépetem, hogy így annál hatalmasabban fejlődjön a vezérgyökér. Ezt a műveletet akkor kell végrehajtani, ha a mellégyökerek tollvastagságúak. Eljárásom a tekintetben a következő. Egy férfi munkás ásóval kezében halad elől s a bakhákat egyik oldalát közvetlen a torma mellett felássa, vigyázva, hogy magát a tormát meg ne sértse. Utána megy 4—5 asszony, a kik a tormát oldaltöntögetik, annyira, hogy csak lággyökere tartsa, az erősebb mellégyökereket pedig kés segítségével levágják, vigyázva, hogy az anya gyökér héját meg ne sértse. Ennek megtörténtével egy daróc darabban le és fél simítják néhányszor a gyökereket, majd pedig a földet ismét reá huzzák, előzőleg azonban a főleleges láb gyökereket is eltávolítják s csupán 2—3 darabot hagynak vissza. A földfeletti levélzetből is csak egy korona hagyandó meg 5—6 levéllel. A további ápolás gyomlálásra szorítkozik s legfeljebb arra, hogy augusztusban ha a mellékajtások nagyon megsaporodnának ismétlődő a herelés.

A szedést az első dér után eszközöltem, rendszeren november első felében, olyan módon, hogy a sarokkal párhuzamosan ásatván, egyuttal rigoloztatok is. A sorhoz érve az anyaggyökereket minden tartozékával együtt szedetem ki s a legerősebb lággyökereket 30—35 cm. hosszúságban levágva a szedés befejezte után mindjárt el is ültetem ugyanazon táblában, a melyet minden harmadik évben istálló trágyával, minden első és második évben 2 mm. szuperfoszfáttal látatok el. A kiszedett tormát most már megtisztítottam s nagyság szerint 3 csoportba osztatom. azokat sorolván az első osztályba, melyek legalább 0.5 kgrm. súlyúak. A termelési költségek kat. holdanként 300—400 frt között, a nyersbevétel 800—1200 frt között ingadoznak. Piacot minden nagyobb városban talál, de sőt jelentékeny kivitelünk is van, főleg Oroszországban.

Nagyvárad hetivásár.

Vásári árjegyzék a nagyvárad-i piacon 1899. ápr. hó 10-ik napján tartott vásárral eladott természetű termékek és élelmiszereknek.

Tiszta buza: 14.40—13.60. Kétszeres buza 11.20—10.60. Rozs 10.80—10.40. Arpa 10.60—9.90. Zab 9.70—9.40. Tengeri: 10.20—9.90. Borsó 30.—. Lencse 34.—. Bab 12.80. Köleskása 24.—. Burgonya 4.20. 100 kiló lángliszt 25.50. zsemlyelisz 24.50. fehérkenyér liszt 23.50, barnakenyér liszt 20.50. széna fuvarral 4.30, szalma 1.10 Szalonna 98.—, 6 kiló zsup-szalma —14, 150 dkg alom-szalma —08. 1 köbm. búkkfa 6.40, tölgyfa 6.—, cserfa 6.60, 100 kiló marhahús —96, öntött gyertya —90, Lámpaolaj —88. 1 liter ó-bor 1.—. Uj-bor —80. Pálinka —64, Szilva-pálinka 1.80. Szesz 1.90. 1 mm. kőszó 21.44, nyers fagyú —46. olvaszt. fagyú 64.—, szappan 48.—, mosott birka gyapjú —.—, magyar gyapjú —.—. Egy hektoliter ó-bor 64.—, uj bor 42.—, mész 2.40, kemény faszén 3.40, puha faszén 3.—, kendermag 20.—, köles —.—, repce —.—, dió 58.—, mogyoró —.—, aszalt szilva 54.—. Egy kilogramm savanyú káposzta 24, szalonna 1.12, sertéshús 1.—4, juh-hús 68, veres hagyma 16, fog-hagyma 48, bors 2.—, paprika 2.40, barnakenyér 20. Egy liter kőolaj 44, mm. búkköny —.—, 1 mm. luczernamag —.—, 1 mm. lóhere —.—, 1 mm. burgondi —.—.

Marha ártáblázat 1899. április hó 10-ről. Egy pár első rendű jármás ökör 620—680, egy pár másodikrendű jármás ökör 490—590, egy pár harmadrendű jármás ökör 250—480, 1 drb fejős tehén 100—240. 1 drb vágó ökör 250 kgr. 148—200. 1 drb vágó tehén 150 kgr. 114—164. 1 drb. veres borjú 14—30, 1 drb. fél éves borjú

32—44, 1 drb egy éves borjú 46—68, két éves borjú 68—144. 1 drb hizott sertés 86—136, 1 pár fél éves 28—36, 1 pár egy éves sertés 38—64, 1 pár két éves sertés 66—118. 1 drb igás ló 140—260, 1 pár ökrbőr 34—42, 1 pár tehénbőr 24—32. 1 pár bojubőr 10—16, 1 pár lóbőr 10—20.

Forgalmi kimutatás 1899. évi április hó 10-ről. Tiszta buza körülbelül 700 hltr, kétszeres buza 220 hltr, rozs 350 hltr, árpa 240 hltr, zab 350 hltr, tengeri 500 hltr, burgonya 800 hltr. Lásas jószágok: Hizott sertés mintegy 85 drb, félhizott 140, sovány 170, süldő 280, malacz 420, hizott marha 25, jármás ökör 400 fejős tehén 300, borjú 260, bivaly 14, juh és kecske 360, ló 394.

Reich Jenő és Társa

Tőzsde jelentése.

— A »Tiszántul« eredeti távirata. —

Értéktőzsde.

Budapest, április 11.

Az irányzat csendes.

Osztrák hitel	—	—	—	—	366.—
Magyar hitel	—	—	—	—	366.25
Allamvasut	—	—	—	—	319.75
Rimamurányi	—	—	—	—	313.—
Magyar jelzálog	—	—	—	—	229.—
Salgótarjáni	—	—	—	—	—
Wagon-kölcsön	—	—	—	—	—

Határidők.

Budapest, április 11.

Buza októberre	—	—	—	—	8.03
Buza áprilisra	—	—	—	—	7.99
Uj tengeri	—	—	—	—	5.57
Rozs okt.	—	—	—	—	6.96
Zab okt.	—	—	—	—	5.48
Káposzta, repce, aug.	—	—	—	—	—

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsde 1900. április 11-én.

Magyar aranyjárdék 4%	—	—	—	—	97.30
Magyar koronajárdék	—	—	—	—	93.70
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	—	—	—	—	101.—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—	—	—	—	99.75
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	—	—	—	—	99.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	—	—	—	—	92.75
Italmérségi jog megváltási kötvény	—	—	—	—	98.10
Horváth-szlavón földterhermentési kötvény	—	—	—	—	94.—
Magyar nyereség-sorsjegy-kölcsön	—	—	—	—	165.—
Tiszaszabályozás és szegedi sorsjegyek kölcsön	—	—	—	—	139.50
Osztrák járdék papirban	—	—	—	—	99.15
Osztrák járdék ezüstben	—	—	—	—	99.—
Osztrák járdék aranyban	—	—	—	—	98.50
Osztrák korona járdék	—	—	—	—	99.20
Osztrák államsorsjegyek	—	—	—	—	136.—
Osztrák magyar bankrészevény	—	—	—	—	17.80
Magyar hitelbankrészevény	—	—	—	—	730.—
Osztrák hitelintézet részvény	—	—	—	—	732.—
Párisi vista	—	—	—	—	96.40
20 frankos arany (Napoleond'or)	—	—	—	—	19.26
Németbirodalmi márka	—	—	—	—	118.45
London vista	—	—	—	—	242.85
20 márkás arany	—	—	—	—	23.67

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

A régi «Rózsabokor» épületét

összes anyagaival, ugymint: falakkal, fedéllel, ablak, ajtókkal stb.-vel együtt eladóvá teszi a színház és bazar építési vállalat; a vétel iránt érdeklődők felhívotnak tehát, hogy ajánlataikat a felajánlott összeg után számítandó 10% biztosíték csatolása mellett a vállalati irodában f. hó 20-ig beadni sziveskedjenek.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1899. évi október 1-től.

Kolozsvár—Nagyvárad—Budapest.						Budapest—Nagyvárad—Kolozsvár.						Püspök-Ladány—Debrecen—Érmihályfalva.						
	Gy. v.	Gy. v.	v.	v.	V. v.		Gy. v.	Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Gy. v.	Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.	T. v.	
Bolozsvár	ind.	11 01	5 23	7 00	6 13	Budapest	ind.	9 15	1 55	5 45	8 30	P.-Ladány	ind.	5 25	1 24	4 06	2 29	6 05
B.-Hunyad	>	12 20	6 40	8 37	7 55	Nagykátá	>	10 20	3 00	7 54	10 16	Debrecen	>	6 46	3 —	5 22	3 56	8 20
Csucsá	>	12 52	7 09	9 19	8 37	Szolnok	>	11 19	3 56	9 27	11 31	Érmihályfalva	érk.	7 29	4 01	5 35	4 58	9 47
Cucsá	>	—	—	9 33	8 52	P.-Ladány	>	12 55	5 28	11 53	2 00	Érmihályfalva—Debrecen—Püspök-Ladány.						
Brátka	>	—	—	9 50	9 11	Báránd	>	—	—	12 07	2 12	Ssz. v. Sz. v. Sz. v. Sz. v. Gy. v.						
Rév	>	1 34	7 47	10 08	9 32	Sáp	>	† 1 17	† 5 48	12 24	2 27	Érmihályfalva	ind.	6 36	11 09	5 27	9 14	8 15
Élesd	>	† 1 48	† 7 59	10 25	9 49	B.-Ujfalú	>	1 33	6 03	12 46	2 47	Debrecen	>	3 37	12 36	8 15	10 27	8 34
Mező-Telegd	>	2 01	8 11	10 42	10 07	M.-Peterd	>	—	—	1 00	3 00	P.-Ladány	érk.	5 13	1 45	9 45	11 28	9 00
F.-Vásárhely	>	—	—	11 01	10 27	M.-Keresztes	>	—	—	1 14	3 12	Debrecen—Nagy-Léta—Vértés—Debrecen—Nagy-Léta						
Várad-Velenceze	>	2 25	8 32	11 10	10 37	Bors	>	—	—	1 28	3 25	V. v. V. v. V. v. V. v.						
Nagyvárad	érk.	2 31	8 38	11 17	10 44	Püspöki	>	—	—	1 36	3 32	Debrecen i.	8 35	4 21	Nagy-Léta-	5 25	1 05	
Nagyvárad	ind.	2 38	8 43	11 32	11 04	Nagyvárad	érk.	2 11	6 39	1 48	3 42	Sáránd	>	9 28	5 06	Vértés ind.	—	—
Püspöki	>	—	8 51	11 42	11 14	Nagyvárad	ind.	2 18	6 46	2 06	3 58	H.-Bagos	>	9 41	5 17	M.-Pályi >	5 47	1 30
Bozs	>	—	—	11 50	11 22	V.-Velenceze	>	2 24	—	2 30	4 05	H.-Pályi	>	10 —	5 41	H.-Pályi >	6 03	1 48
Mező-keresztes	>	—	—	12 03	11 37	F.-Vásárhely	>	—	—	2 41	4 16	M.-Pályi	>	10 20	5 55	H.-Bagos	6 18	1 05
Mező-Peterd	>	—	—	12 15	11 50	M.-Telegd	>	—	—	2 50	7 15	N.-Léta-	10	—	—	Sáránd >	6 40	1 29
B.-Ujfalú	>	3 18	9 23	12 29	12 05	Elesd	>	† 3 04	† 7 28	3 21	4 56	Vértés	érk.	10 43	6 15	Debrecen é.	7 18	3 13
Sáp	>	—	† 9 38	12 47	12 25	Rév	>	—	—	3 26	7 50	Sáránd—Derecske, Derecske—Sáránd.						
Báránd	>	—	—	1 01	12 41	Brátka	>	—	—	—	—	Sáránd ind.	9 38	5 16	Derecske ind.	6 00	1 40	
P.-Ladány	>	4 03	10 06	1 34	1 19	Bucsá	>	—	—	—	—	Derecske ér.	9 57	5 35	Sáránd ér.	6 20	2 70	
Szolnok	>	5 39	11 44	3 35	3 37	Csucsá	>	4 16	8 37	4 53	6 31							
Nagy-Kátá	>	6 34	12 41	4 45	5 07	B.-Hunyad	>	4 52	9 08	5 32	7 16							
Budapest	érk.	7 50	01 50	6 20	7 10	Kolozsvár	érk.	5 55	10 08	6 59	8 33							

Nagyvárad—Szeged.				Szeged—Nagyvárad.				Nagyvárad—Arad.				Arad—Nagyvárad.							
	Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	V. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.		Sz. v.	Sz. v.	Sz. v.				
Nagyvárad	ind.	10 20	4 30	7 00	Szeged	ind.	3 40	10 25	6 40	Nagyvárad	ind.	10 20	4 30	7 00	Arad	ind.	5 10	11 20	9 37
Ósi	>	10 30	4 41	7 16	E.-M.-Vásárhely	>	4 38	11 05	7 50	Gyula	>	12 21	6 44	10 01	Kürtics	>	5 39	11 52	10 07
Less	>	10 48	5 01	7 52	Orosháza	>	5 41	11 54	9 20	Békés-Csaba	>	2 23	7 18	4 32	Kétegyháza	>	6 14	12 31	10 50
Gyapju	>	—	—	—	Csaba	>	7 00	2 33	4 50	Kétegyháza	>	2 54	7 45	5 03	Békes-Csaba	>	6 47	2 33	4 45
Cséffa	>	11 03	5 19	8 29	Gyula	>	7 27	3 05	5 26	Kürtics	>	3 28	8 21	5 23	Gyula	>	7 27	3 05	5 26
Szalonta	>	11 26	5 44	8 46	Sarkad	>	7 47	3 27	5 56	Arad	érk.	3 55	8 48	6 05	Nagyvárad	érk.	9 32	5 30	8 31
Kétegyán	>	11 46	6 05	9 15	Kétegyán	>	† 7 57	3 39	6 10	Szombatság-Rogoz—Dobrest. Dobrest—Szombatság-Rogoz.									
Sarkad	>	11 57	6 17	9 31	Szalonta	>	8 23	4 10	6 47	Szombatság-Rogoz	ind.	Vegy. v.	Vegy. v.	Dobrest	ind.	Vegy. v.	Vegy. v.		
Gyula	>	12 21	6 44	10 01	Cséffa	>	8 42	4 34	7 18	Nánhegyes	>	† 7 55	† 6 08	Nánhegyes	>	† 6 46	† 4 32		
Csaba	>	2 10	7 41	4 44	Gyapju	>	—	—	—	Dobrest	érk.	8 37	6 84	Szombatság-Rogoz	érk.	7 10	4 56		
Oroháza	>	3 10	9 10	5 50	Less	>	9 04	5 00	7 51										
H.-M.-Vásárhely	>	4 00	10 02	7 00	Ósi	>	9 21	5 19	8 16										
Szeged	>	4 35	10 55	7 55	Nagyvárad	érk.	9 32	5 30	8 31										

† A vonatok közlekedési ideje közép-európai idő szerint van kitüntetve. — A vastagabb számok este 6 órától reggeli 5 óra 59 percig terjedő éjjeli időt jelentik. *gal jellettek feltételes megálló helyek.